

Nr 16.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående efterskänkande av arvsskatt i samband med donation av Knut Andersson till Karolinska mediko-kirurgiska institutet; given Stockholms slott den 13 januari 1923.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 januari 1923.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anför efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet:

I en till Karolinska mediko-kirurgiska institutets lärarkollegium ställd donationsurkund har, efter det framlidne byggmästaren Johan Anderssons efterlämnade änka, Therese Andersson, född Svanberg, den 17 maj 1922 avlidit, hennes son Knut Andersson anført följande:

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 13 häft. (Nr 16.)

»Efter min moders, Fru Therese Andersson, född Svanberg, den 17 maj 1922 timade frånfälle tillföll mig såsom ende arvinge hennes kvarlåtenskap, odelad och utan testamentariska bestämmelser.

Under livstiden hade min moder vid olika tillfällen givit uttryck åt den tanken, att någon del av hennes förmögenhet borde till minne av dess upphovsman, hennes make och min fader, framlidne byggmästaren Johan Andersson, på något sätt fonderas eller överlämnas till stiftelse eller samfund för att genom fördelande av dess årliga avkastning gagna det allmänna bästa, utan att dock något steg till fullföljande härav blev taget.

I önskan att under utvidgad form förverkliga denna tankegång har jag för den skull efter noggrant övervägande beslutat att till Karolinska institutet under namn av 'Therese och Johan Anderssons minne' överlämna hela den mig i arv tillfallna förmögenheten att av institutet förvaltas och enligt längre fram av dess delegerade i samråd med mig avfattade bestämmelser användas till det trefaldiga och institutets uppgift närliggande ändamålet: lidandets — det kroppsliga såväl som det därav såsom följd uppkomna själsliga — lindrande, botande och förekommande genom såväl vetenskaplig forskning som ock praktiska åtgärder.

Kvarlåtenskapen, bestående huvudsakligen av inteckningar, aktier samt lösöre, värderad i slutet av maj månad 1922 till omkring fem och en halv million kronor, uppgår i närvarande stund, försiktigt uppskattad, till omkring fem millioner kronor, varifrån endast kommer att avgå en mindre del av mig undantaget lösöre, förutom den övergående inskränkning i årsavkastningen, som betingas av ett antal till livräntor förvandlade, förut av min moder såsom årsunderstöd till åtskilliga personer skänkta belopp, tillsammans icke överskridande en årlig summa av tjugofem tusen kronor.

Då genom överlämnande till Karolinska institutet av denna donation dess mottagare i egentlig mening bliver den svenska staten, framstår för mig såsom ett synnerligen eftersträfvansvärt önskemål, att den dryga arvsskatt av mera än en halv million kronor, som annars skulle utgå, måtte av staten efterskänkas och förbliva förenad vid den av mig orörda förmögenheten, och anhåller jag för den skull att, om Karolinska institutet under ovan berörda förutsättningar mottager gåvan, institutet ville till regeringen ingå med en anhållan om kunglig proposition till 1923 års riksdag i sagda syfte.»

Sedan lärarkollegiet vid Karolinska institutet förklarat sig med tacksamhet mottaga den storartade donationen, har kollegiet hos kanslern för rikets universitet anhållit, att kanslern måtte dels meddela sitt tillstånd att mottaga donationen till förvaltning, dels ingå till Kungl. Maj:t med hemställan, att Kungl. Maj:t ville i proposition till riksdagen föreslå efterskänkande av den å den donerade förmögenheten belöpande arvsskatt. Till de skäl, som donator själv angivit för en dylik begäran, har kollegiet för sin del tillagt följande.

»Universitetens uppgift är vetenskaplig forskning och undervisning. Ett statsändamål för universiteten är utbildandet av vissa statstjänstemän; vad de medicinska fakulteterna, inclusive Karolinska institutet, beträffar, blir detta statsändamål utbildandet av läkare. Då undervisningen för blivande läkare är ett synnerligen

ansvarsfullt och krävande arbete, som utgör en dryg del av professorernas verksamhet, har det alltid varit ett önskemål, ofta uttalat, att det skulle finnas anslag, som möjliggjorde, att verkliga forskare skulle kunna, fria från undervisnings- och fakultetsarbete, odelat få ägna sig åt vetenskaplig forskning. Av lätt insedda ekonomiska skäl är det svårt för staten att tillgodose sådana önskemål. Här bjuder sig nu ett sådant tillfälle, där det gives möjligheter att få använda ansefulla summor årligen åt personer, vilka kunna och vilja ägna sig åt sådan forskning. I de större kulturländerna, särskilt i Amerika, finnas storartade vetenskapliga institut, helt och hållet ägnade åt medicinsk forskning; från dessa institut ha utgått värdefulla vetenskapliga undersökningar, vilka ofta kunnat direkt omsättas i framgångsrikt bekämpande av sjukdomar och lidande. Den storartade donationen 'Therese och Johan Anderssons minne' ger oss anledning att hoppas, att vi även här i vårt land hädan- efter skola kunna på ett helt annat sätt än hittills varit möjligt verksamt understödja framstående forskare och därigenom kraftigt befrämja den medicinska vetenskapens utveckling till gagn för den lidande mänskligheten.

Lärarkollegiet vill alltså på det varmaste tillstyrka den av donator uttalade tanken på befrielse från arvsskatt.»

Kanslern för rikets universitet har nu i en den 20 december 1922 dagtecknad skrivelse — med tillkännagivande, att kanslersämbetet be- myndigat Karolinska institutets lärarkollegium att mottaga nämnda donation — hos Kungl. Maj:t hemställt, att Kungl. Maj:t ville till riksdagen avlåta proposition om medgivande av befrielse från erläggande av föreskriven arvsskatt för den efter avlidna Therese Andersson arvfällna förmögenheten. Kanslersämbetet har därvid åberopat, bland annat, följande.

»Syftet med ifrågavarande storartade donation finner kanslersämbetet vara i högsta grad behjärtansvärt och innefattande, icke blott på grund av dess stora humanitära betydelse utan även ur den rena samhällsnyttans synpunkt, ett allmänt intresse av högsta vikt. Denna donationens karaktär framhäves också särskilt därigenom, att fonden donerats till förfogande av en statsinstitution sådan som Karolinska institutet. Det speciella ändamål, till vilket, efter det närmare bestämmelser för donationen hunnit utformas, medlen äro avsedda att användas, är vidare, på sätt framgår av lärarkollegiets skrivelse, till vilken kanslersämbetet får hänvisa, sådant, att det näppeligen kan förväntas eljest kunna bliva tillgodosett medelst av staten anslagna fonderade medel. Vid sådant förhållande och då benägenheten att genom donationer stödja institutioner, som hava allmänna syftemål att tillgodose, med säkerhet kan antagas bliva i hög grad minskad, om genom ett allt för strängt tillämpande av gällande skattebestämmelser i ett fall sådant som detta en betydande del av de donerade medlen indrages till staten, finner kanslersämbetet sig böra livligt understödja den gjorda framställningen om befrielse i föreliggande fall från arvsskatt.

Ett ytterligare skäl härtill finner kanslersämbetet däri, att vid ett föregående tillfälle i liknande fall beviljats befrielse från avgift till staten, nämligen enligt beslut av riksdagen år 1919 i fråga om restitution av arvsskatt, som Stockholms

högskola vid mottagande av Heckscherska donationen erlagt. Vid detta tillfälle var det dessutom icke en offentlig statsinstitution, utan en på enskilda medel grundad högskola, som kom i åtnjutande av den medgivna befrielsen.»

*Departements-
chefen.*

Med varmaste erkännande av den samhällskänsla, som tagit sig uttryck uti ifrågavarande donation, finner jag mig böra tillstyrka den gjorda hemställan om inhämtande av riksdagens medgivande om befrielse från arvsskatt. Därvid kan jag i huvudsak åberopa vad kanslern för rikets universitet i ärendet anført.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t ville i proposition föreslå riksdagen,

att riksdagen måtte medgiva befrielse från erläggande av arvsskatt för den efter avlidna Therese Andersson, född Svanberg, arvfallna, sedermera till Karolinska mediko-kirurgiska institutet såsom donation överlämnade förmögenheten.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen bifalla och förordnar, att proposition av den lydelse, bil. litt. vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Fritiof Englund.